JAVASLAT

Wattay sírkert – nemesi temető

a Pomázi Települési Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Könczöl Dánielné
(személy/intézmény/szervezet/vállalkozás)

Kelt: Pomáz, 2020. szeptember 20.

a javaslattevő aláírása:

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve, címe:

Pomáz Barátai Társaság 2013 Pomáz, Luppa Vidor utca 2.

---

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: *Könczöl Dánielné*

Levelezési cím*:*

Telefonszám*:* +

E-mail cím:

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése*: Wattay sírkert – nemesi temető*

---

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása: (csak egy jelölhető)

☐ agrár- és élelmiszergazdaság ☐ egészség és életmód ☐ épített környezet

☐ ipari és műszaki megoldások ■ kulturális örökség ☐ sport

☐ természeti környezet ☐ turizmus

---

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: *Pomáz, Ravatalozó út*

---

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

■ települési

---

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A szerb temető nyugati sarkában, a sportpálya közelében, mintegy 200 négyzetméternyi területen, kerítéssel elválasztva, egyszerű, de szép formájú, nemesi címerrel díszített, feliratos vörös márvány /sűrű mészkő / síremlékek sorakoznak. Az árnyas fák alatt porladva, a Wattay

a javaslattevő aláírása:

család tagjai és a rokonsága alussza örök álmát. A Ravatalozó úti iparteleppel és a szerb temetővel közvetlenül határos, és ma is használatban van.

(Ide csak a családtagok temetkezhetnek, időről-időre, exhumálással szorítva helyet az új elhunytnak. A temető gondnoka mindig egy leszármazott családtag,)

Ez a „magántemető – Pomáz örökségének becses darabjaként – több olyan személy emlékét őrizte meg, aki jelentős szerepet játszott Pomáz életében, vagy azon túl is országos hírnévre tett szert.

Az újkori Pomázt betelepítő III. Wattay Pál unokájának, ***Wattay II. György****nek /1769-1823/ címerrel díszített sírköve erősen megkopott feliratos kő, mely a késői utód,* ***Koronka Lajosné /Wattay Paula/*** *síremlékével van egybeépítve. A kőbe vésett felirat a família utolsó direktorának Wattay Györgynek erényeit méltatva üzen az utókornak mint a : „ a szelídség és az atyai szeretet remekje, a közdolgok előmozdításában való fáradhatatlanságának s a szíves egyetértés fenntartásában való igyekezetnek nemes példája…”. Meghalt 1823 karácsony havának 30.-án, s vele sírba szállt a* ***közösség legfőbb támasza, a református egyházközség fenntartásához és a templom építéséhez számos donációval hozzájáruló legáldozatkészebb, legtekintélyesebb tagja. Olajfestmény arcképét a református egyházközség kegyelettel őrzi.***

Mocsáryné Fáy Mária */1846-1917/ nőági Wattay leszármazott, az első magyar utazónő, aki úti élményeit nyomtatásban is közreadta. Síremlékét egy hatalmas tiszafa lombozata takarja: „Beutazta Európát, Ázsiát, Afrikát és Amerikát, utazásairól könyvet is írt…” – emlékeznek meg róla hálás rokonai. Mocsáryné idős korában csak a nyarakat töltötte Pomázon, Pesten a szellemi élet ismert és megbecsült alakjaként volt jelen. Egész vagyonát jótékonykodásra fordította, Pomázról sem feledkezve meg.*

Sírját az adományokban szintén élenjáró családtagok veszik körül: a kapun kívülről is jól látható – vörös márvány síremlékek: ***Fáy Rudolf*** */1770-1835/, a nagyapa,* ***Fáy Ignác*** */1821-1863/ az 1848-as adományáról elhíresült apa, a korán elveszített anya* ***Fáy Ignácné /Kenessey Franciska/*** */1827-1847, a testvéröccs* ***Fáy Géza****, ki élt 9 évet, s emlékét apja a református iskola számára tett alapítványában örökítette meg.*

A legrégebbi sír a családhoz anyai ágon kapcsolódó Mocsáry Antal író felesége ***Darvas Mária*** */1769-1803/ nyughelye, kinek nem túl díszes nagyméretű sírkövére – a kor divatja szerinti barokkos bőbeszédűséggel –, felvésték életének minden fontos állomását: „boldogul múlt ki Pesten Szent Iván havának VI. napján 1803 életének 34 fedhetetlen házassági életinek pedig 15 esztendejében”. Ma ez a legrégebbi sír a Wattay temetőben.*

Hasonló értéket képviselnek a ma már csak elvétve előforduló sírversek: Wattay József /1815-1860/ fiatalon elhunyt feleségét ***Princz Franciská****t /1828-1854/ így siratta: „Láng vala, láng vezette, lángjával ment föl az égbe. Honnan örök lobogó lángja hevíti szívem”. A tragikusan elhunyt* ***Wattay Jolán****tól /1889-1931/ „Nagyon szerettél nagyon szerettünk soha nem feledünk!” – sorokkal búcsúzott megrendült családja.*

Említést érdemel még Wattay György második feleségének ***Darvas Krisztina*** */1798-1820/ asszonynak szokatlan formájú, háromszög alapú, dombormú címerrel díszített síremléke,*

a javaslattevő aláírása:

melynek felirata már alig olvasható. A felmérés során 5l elhunytat sikerült azonosítani, közülük néhánynak az emlékét már csak gyászjelentés őrizte meg, mint ***Wattay Lajos*** *nemzetőr századosét és* ***Wattay János*** *48-as honvédét.*

Az utókor „CSENDES NYUGODALMAT" kíván az itt nyugvók poraira!

A temetőben nyugvók:

név	szül	meghalt	név	szül.	meghalt
Mocsáry Antalné sz. Darvas Mária	1769	1803	Wattay Dezső	1877	1952
Darvas Krisztina	1798	1820	Zboray Gézáné sz. Wattay Sarolta	1886	1956
Wattay György	1769	1823	Koronka Gábor	1886	1960
Fáy Rudolf	1770	1835	Zboray Géza dr.	1877	1964
Fáy Ignáczné sz. Kenessey Franciska	1827	1847	Halácsy Jenőné sz. Molecz Erzsébet	1883	1970
Wattay Györgyné sz. Szalay Zsuzsanna	1785	1849	Koronka Gáborné sz. Wattay Paula	1891	1971
Wattay Józsefné sz. Princz Franciska	1828	1854	Wattay Dánielné sz. Sebestyén Eszter	1797	1974
Fáy Géza	1848	1857	ifj. Koronka Gábor	1915	1982
Wattay József	1815	1860	Halácsy László	1915	1983
Wattay Dániel	1793	1863	Zboray Tamás	1957	1985
Fáy Ignácz	1821	1863	Katona Elek	1901	1987
Gellén Endréné sz. Wattay Gizella	1850	1879	Wattay Dezsőné sz. Halácsy Anna	1921	1991
Kulifay Lászlóné sz. Wattay Franciska	1812	1883	Zboray György	1913	1992
Konkoly Thege Józsefné sz. Fáy Júlia	1853	1883	Szentpétery Elemérné sz. Koronka Judit	1918	1993
Konkoly Thege Imréné	1848	1888	Katona Elekné sz. Koronka Sarolta	1920	1994
Wattay János	1822	1892	Koronka Lajos	1917	1995
Wattay Gyula	1820	1895	Zboray Gusztáv	1916	1997
Wattay Lajos	1818	1899	Koronka Gáborné sz. Koncz Mária	1923	1998
Fáy Ignáczné sz. Konkoly Thege Apollónia	1845	1908	Zboray M. Mercedes	1949	2006
Mocsáry Béláné sz. Fáy Mária	1846	1917	Szentpétery Elemér	1919	2007
Wattay Dezső	1850	1918	Zboray Ilona	1919	2014
Zboray Lőrinc	1920	1922	Kirchknopf Edéné sz. Koronka Ildikó	1944	2015
Wattay Jolán	1889	1931	Wattay Gyula		
Wattay Gusztávné sz. Mares Vilma	1860	1932	Wattay Gyuláné sz. Bezzegh Ilona		
Wattay Gusztáv	1849	1941			

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

dr. *Szilárdfy Zoltán művészettörténész szavait idézve: egy település temetőjéből olvasható ki leginkább a lakosság szociográfiája, kultúrhistóriája.*
A Wattay család saját szérűskertje végében alakította ki temetkezőhelyét, s ez szerencsére még most is megvan. Időkoptatta síremlékei meglehetősen jól dokumentáltak mind rajzban, mind *fotókkal*, valamint *topográfiailag. Itt a különböző rokon családoknak más-más formájú síremlékei emelkednek, feliratokkal, kőcímerekkel ékesítve. Őrizve ezzel nem pusztán Pomáz, de a magyar történelem egy darabját.*

a javaslattevő aláírása:

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források stb.)

- *Tóth Ferenc: Pomáz történeti forrásai I-II*
- *Dr. Laszlovszky J., Borbélyné Radics I., Könczöl Dánielné: Pomáz (Pomáz Önkorm. 2001)*

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe (ha van):

Kelt: Pomáz 2020. szeptember 20.

a javaslattevő aláírása:

III. KÖTELEZŐ MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe *vagy* audiovizuális- dokumentációja

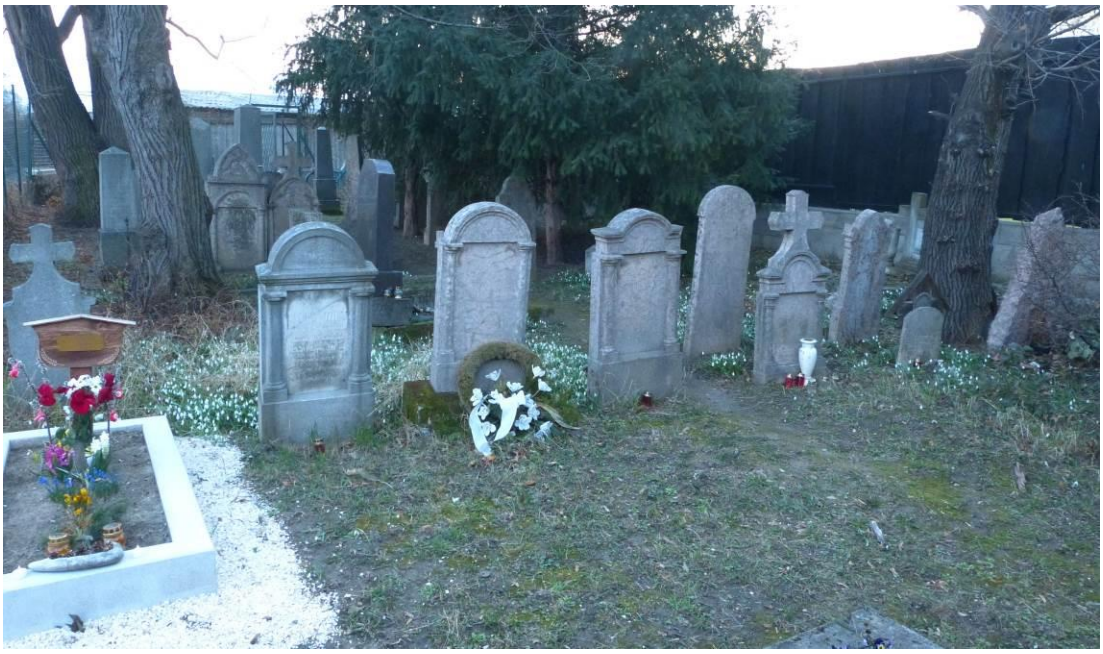

Wattay sírkert – nemesi temető

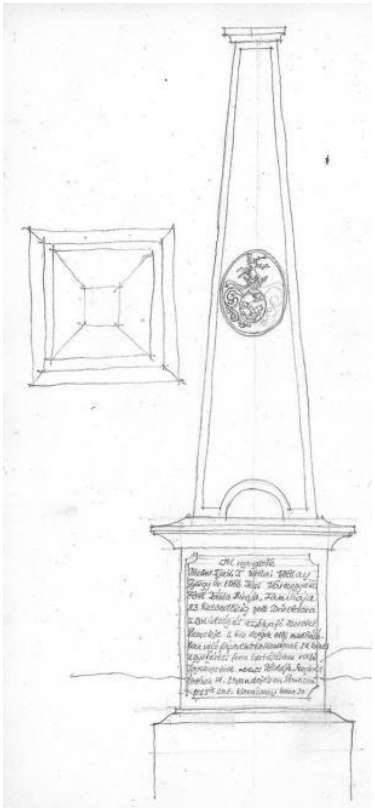

Wattay György (1769-1823) síremléke

a javaslattevő aláírása:

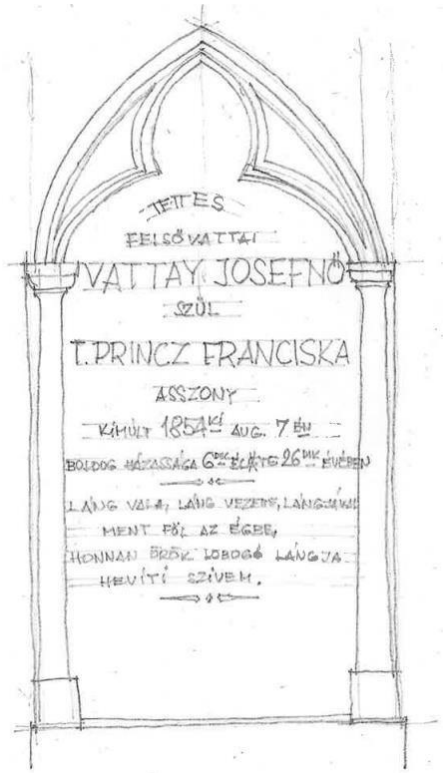

Wattay Józsefné sz Princz Franciska síremlékének rajza

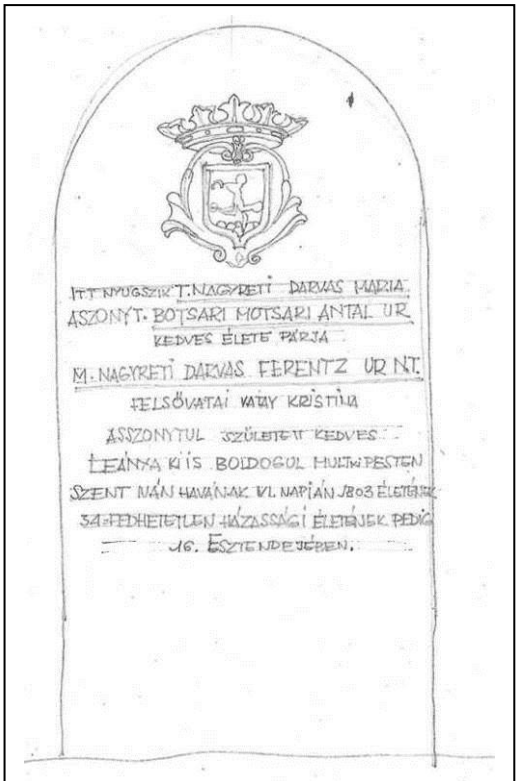

Mocsáry Antalné sz. Darvas Mária síremlékének rajza

A világutazó Mocsáryné Fáy Mária síremléke

.

Fáy Géza, Fáy Ignácz és Fáy Rudolf síremléke

a javaslattevő aláírása:

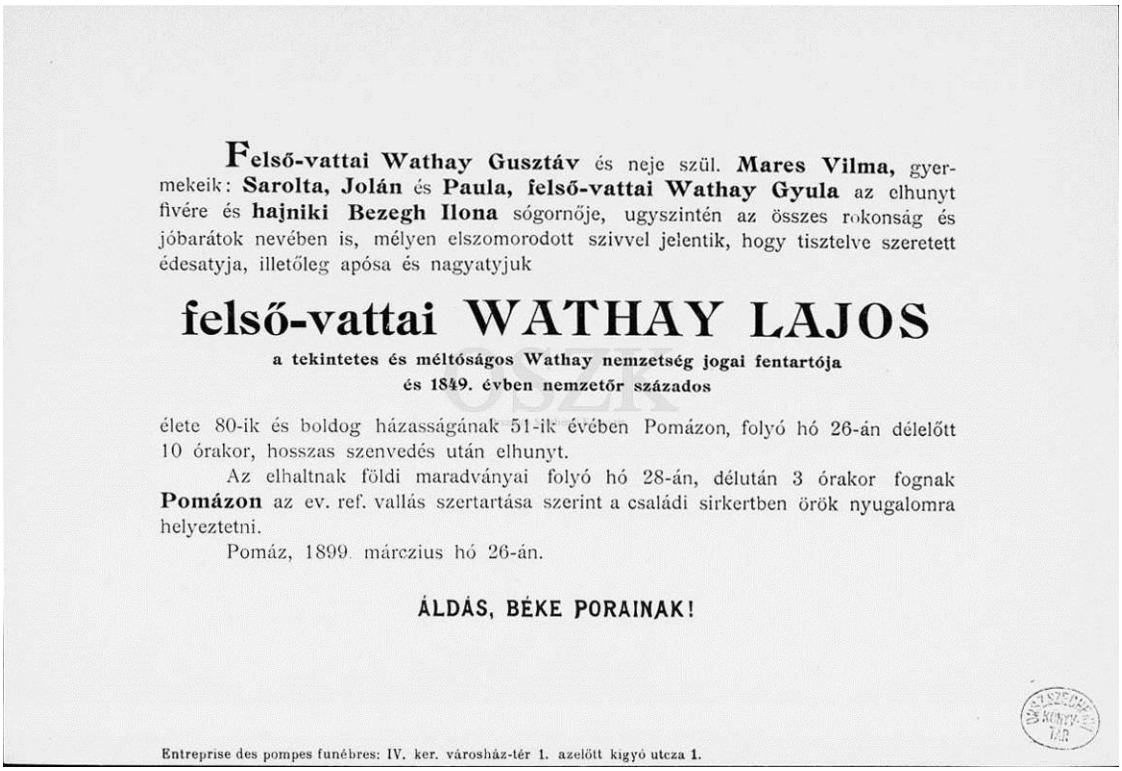

Felső-vattai Wathay Gusztáv és neje szül. **Mares Vilma,** gyermekeik: **Sarolta, Jolán** és **Paula, felső-vattai Wathay Gyula** az elhunyt fivére és **hajniki Bezegh Ilona** sógornője, ugyszintén az összes rokonság és jóbarátok nevében is, mélyen elszomorodott szivvel jelentik, hogy tisztelve szeretett édesatyja, illetőleg apósa és nagyatyjuk

felső-vattai WATHAY LAJOS

a tekintetes és méltóságos Wathay nemzetség jogai fentartója
és 1849. évben nemzetőr százados

élete 80-ik és boldog házasságának 51-ik évében Pomázon, folyó hó 26-án délelőtt 10 órakor, hosszas szenvedés után elhunyt.

Az elhaltnak földi maradványai folyó hó 28-án, délután 3 órakor fognak **Pomázon** az ev. ref. vallás szertartása szerint a családi sirkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Pomáz, 1899. márczius hó 26-án.

ÁLDÁS, BÉKE PORAINAK!

Entreprise des pompes funébres: IV. ker. városház-tér 1. azelőtt kigyó utcza 1.

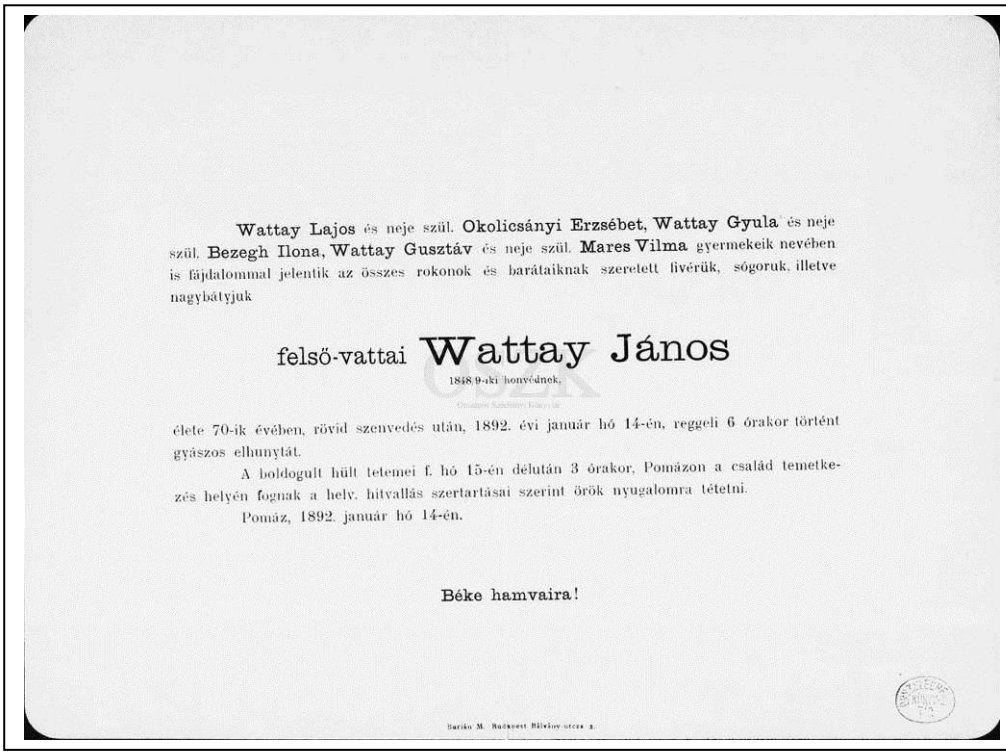

Wattay Lajos és neje szül. **Okolicsányi Erzsébet, Wattay Gyula** és neje szül. **Bezegh Ilona, Wattay Gusztáv** és neje szül. **Mares Vilma** gyermekeik nevében is fájdalommal jelentik az összes rokonok és barátaiknak szeretett fivérük, sógoruk, illetve nagybátyjuk

felső-vattai Wattay János

1848/9-iki honvédnek,

élete 70-ik évében, rövid szenvedés után, 1892. évi január hó 14-én, reggeli 6 órakor történt gyászos elhunytát.

A boldogult hült tetemei f. hó 15-én délután 3 órakor, Pomázon a család temetkezés helyén fognak a helv. hitvallás szertartásai szerint örök nyugalomra tétetni.

Pomáz, 1892. január hó 14-én.

Béke hamvaira!

Barián M. Budapest Bálvány-utcza 2.

a javaslattevő aláírása:

2. sz. melléklet: A Htv. 1. § (1) bekezdés i) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

A Wattay - Teleki család nem egy tagja a magyar történelem jeles alakja. Pomázhoz kötődő családtagjaik végső nyughelye nem pusztán Pomáz szempontjából, de országosan is történelmi értékkel bír, nem pusztán az itt nyugvók miatt, de a síremlékek történelmi, művészeti értéké miatt is. A magyar temetői történelemnek ez a darabja talán országosan is ritka, hogy ilyen épségben meg tudott maradni.

3. sz. melléklet: A javaslathoz csatolt fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Csatolt képek és videó:

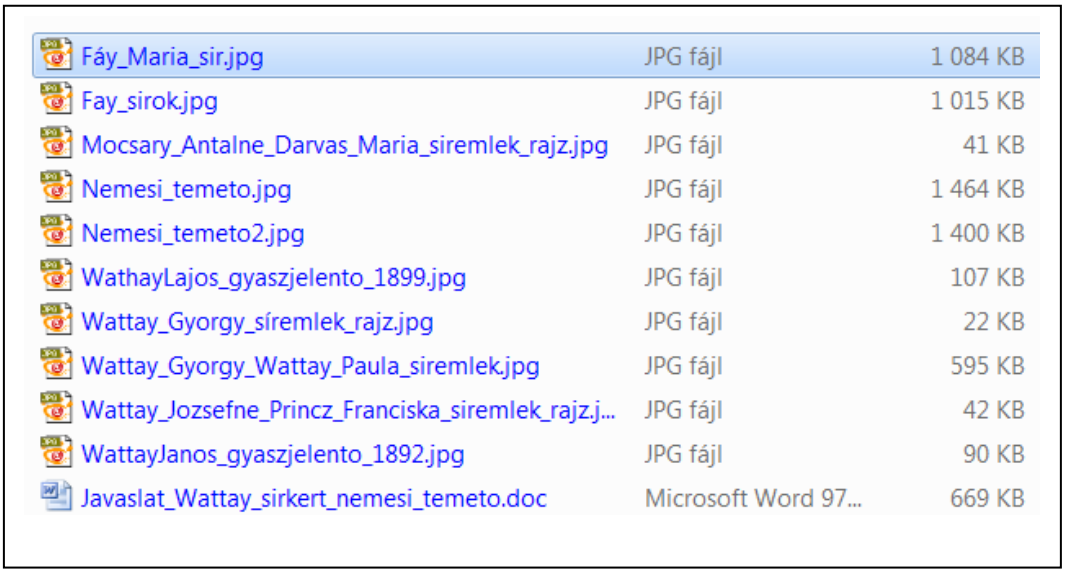

Nyilatkozat

Alulírott, **Könczöl Dánielné** nyilatkozom, hogy a Javaslat a „Wattay sírkert – nemesi temető” Pomázi Települési Értéktárba történő felvételéhez című adatlap, valamint annak mellékletét képező, a javaslatban szereplő nemzeti értékről készített fotók / multimédiás anyagok a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet alapján feladattal felruházott szervezetek által térítésmentesen felhasználhatók. Tudomásul veszem, hogy ez a nyilatkozatom nem visszavonható.

Pomáz, 2020.év szeptember 20.

aláírás

a javaslattevő aláírása: